

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ ในปัจจุบัน” จากสรุปข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัจจัยภายในของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ คือ นโยบาย การบริหารงาน การนำเสนอข่าว และปัจจัยภายนอก ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี และการแข่งขันของสื่อ ซึ่งมีผลต่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนั้น ได้สรุปผลการศึกษาแบ่งเป็นตามวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในที่มีผลต่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ

โดยการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) และศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยสามารถสรุปสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

ปัจจัยภายในที่มีผลต่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ

จากการศึกษาในหัวข้อเรื่อง “ความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจในปัจจุบัน” นั้น ปัจจัยภายในเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนสำคัญซึ่งส่งผลต่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ โดยปัจจัยภายในนั้นมาจาก 3 ส่วนขององค์กรหนังสือพิมพ์ ซึ่งได้แก่ กองบรรณาธิการ ฝ่ายจัดการ และฝ่ายผลิต เพื่อศึกษาถึงนโยบาย การดำเนินงาน การนำเสนอข่าว รวมถึง รายได้ ยอดผลิต และช่องทางการจัดจำหน่ายของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ

สิ่งสำคัญหรือหัวใจหลักของการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเพื่อความอยู่รอด คือ การดำเนินนโยบายของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ จากการศึกษา นโยบายของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจพบว่า ส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจดำเนินนโยบายโดยยึดหลักการตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก ซึ่งในส่วนของกลุ่มเป้าหมายของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจแต่ละ

ฉบับก็มีความแตกต่างกัน รวมถึงเป็นส่วนช่วยในการกำหนดตำแหน่ง (Position) ของหนังสือพิมพ์ว่าจะจำกัดขอบเขตของตัวเองอยู่ในตำแหน่งใด

ทั้งนี้ นโยบายของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจมีความแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ทั่วไป เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้อ่านที่เฉพาะกลุ่ม โดยส่วนใหญ่กลุ่มผู้อ่านหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนั้น คือ กลุ่มผู้อ่านที่มีความรู้ระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีรายได้หรือฐานะค่อนข้างดี โดยอาจมีรายได้ตั้ง 10,000 บาท ขึ้นไป ทั้งในส่วนของผู้ประกอบการ เจ้าของกิจการ นักลงทุน ผู้บริหาร รวมถึงอาจารย์หรือนิสิต นักศึกษา และผู้ที่ความสนใจต่อเศรษฐกิจ ดังนั้น การนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจก็จำเป็นที่จะต้องตอบโจทย์หรือตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยเน้นเสนอข่าวที่มีคุณภาพ มีความน่าเชื่อถือ จากเหตุผลดังกล่าว ส่งผลให้การดำเนินนโยบายของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจต้องตอบโจทย์ต่อความต้องการของผู้อ่าน เป็นหลัก

ด้านการศึกษากาการบริหารงานขององค์กรหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนั้น มีทั้งศึกษาในส่วนของโครงสร้าง การบริหารงาน และการบริหารข่าวหรือการนำเสนอข่าว รวมถึงรายได้และยอดขายของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ

สำหรับโครงสร้างของกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเองก็ไม่ได้มีความแตกต่างจากกองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์ทั่วไป ซึ่งยังคงประกอบไปด้วย บรรณาธิการบริหาร บรรณาธิการข่าวต่าง ๆ และรองลงมาในระดับผู้ปฏิบัติการคือ หัวหน้าข่าวและผู้สื่อข่าว เพียงแต่ในการจัดแบ่งสายงานข่าวก็อาจจะเน้นหรือให้น้ำหนักข่าวสำคัญเกี่ยวกับข่าวเศรษฐกิจมากกว่าแยกเฉพาะเจาะจงออกมา และอาจจะลดในส่วนของปกิณกะ บันเทิงต่าง ๆ น้อยลง กว่าหนังสือพิมพ์ทั่วไป

หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ ก็จะต้องปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ที่จะรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น จึงต้องบริหารงานให้มีความสมดุลทั้งการจัดการ (Management) การบริหารเนื้อหา (Content) ซึ่งถือว่าเป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีผลต่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ โดยสิ่งสำคัญคือ การหาจุดสมดุลในการดำเนินกลยุทธ์หรือยุทธวิธีที่จะบริหารองค์กรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งของหนังสือพิมพ์ให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น และเพื่อความอยู่รอดของตัวหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเอง เพราะการบริหารจัดการของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนั้น ต้องบริหารทรัพยากรบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพหรือเกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากบุคลากรสำหรับหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจแล้วถือว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งเช่นกันที่ช่วยให้องค์กรสามารถดำเนินหรือพัฒนาไปได้

ด้านต้นทุน กำไร ยอดขาย และช่องทางการจำหน่ายนั้น เป็นสิ่งที่หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ จำเป็นจะต้องดำเนินการให้ดี เนื่องจากการบริหารงานของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนั้น นอกเหนือจากการมีองค์กรที่มีความแข็งแกร่ง และบุคลากรที่มีคุณภาพแล้ว การบริหารจัดการต้นทุน และลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง เพื่อการสร้างผลกำไรก็เป็นสิ่งจำเป็นเช่นกัน

การที่องค์กรหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเองยังคงมุ่งหวังที่จะสร้างผลกำไร ดังนั้น รายได้ที่เข้ามา ก็มีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรสามารถทำผลกำไรได้ โดยหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจก็เหมือนกับหนังสือพิมพ์ทั่วไป หรือสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ที่มีรายได้จากค่าโฆษณาเป็นหลัก คิดโดยเฉลี่ยแล้วยังคงสัดส่วนที่เกินกว่าครึ่งหนึ่ง หรืออาจจะสูงถึงประมาณ 70-80 เปอร์เซ็นต์ และในส่วนรายได้ที่เหลือนั้นจะมาจากยอดจำหน่าย รวมถึงรายได้อื่น ๆ ที่หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจโดยส่วนใหญ่พยายามหาช่องทางที่จะหารายได้เข้ามาเสริมเข้ามา นอกเหนือจากรายได้หลัก และจากยอดขาย ซึ่งหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจบางฉบับ เช่น หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ มีรายได้เสริมจากการจัดงานสัมมนา งานอีเวนต์ หรือการพิมพ์หนังสือเล่มที่อยู่ในเครือของหนังสือพิมพ์เอง ซึ่งถือเป็นการเกื้อกูลกันและเป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งในการหาช่องทางเพื่อความอยู่รอด

นอกจากนี้ ในส่วนของต้นทุนของการดำเนินงานที่ปัจจุบันถือเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจไม่มีความคล่องตัว เนื่องจากต้นทุนของวัตถุดิบที่เพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้การดำเนินงานต่างๆ ต้องคำนึงถึงรายจ่ายที่องค์กรจะต้องสูญเสีย ดังนั้น สิ่งที่องค์กรหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจในขณะนี้ ดำเนินไปในทิศทางเดียวกันคือ การลดต้นทุนหรือการประหยัดค่าใช้จ่าย เพื่อช่วยพยุงให้องค์กรสามารถอยู่ต่อไปได้ นอกเหนือจากการพยายามสร้างกำไร

ส่วนการบริหารเนื้อหาของหนังสือพิมพ์นั้น สิ่งสำคัญคือ หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจต้องนำเสนอข่าวที่มีความน่าเชื่อถือ และการนำเสนอข่าวที่มีคุณภาพ เพื่อที่จะสร้างคุณค่า (Value) ให้กับองค์กร และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสร้างรายได้ให้กับองค์กร เพราะหากเนื้อหาหรือการนำเสนอข่าวตรงต่อความต้องการของผู้อ่านแล้ว ก็จะสะท้อนออกมาในรูปของยอดขายที่เพิ่มขึ้นด้วย นอกจากการที่ต้องนำเสนอข่าวที่มีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือแล้ว หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจยังต้องพยายามที่จะลบปัญหาใหญ่ที่ส่งผลให้ผู้อ่านของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจยังจำกัดอยู่ในวงแคบ คือ การนำเสนอเนื้อหาข่าวสารที่มีความเข้าใจยาก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจไม่ได้รับความนิยมหรือความแพร่หลายเท่ากับหนังสือพิมพ์ทั่วไป

จากการศึกษายังพบว่าหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจคงเน้นการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ โดยนำเสนอข่าวการลงทุน-หุ้น เป็นหลักอยู่ จากประเภทของข่าวหนังสือพิมพ์ที่จำแนกได้ คือ การเงิน-การธนาคาร การคลังนโยบาย การลงทุน-หุ้น การลงทุน-อุตสาหกรรม การค้า-

การตลาด อสังหาริมทรัพย์-ที่ดิน สื่อสาร-ไอที เศรษฐกิจต่างประเทศ เศรษฐกิจในประเทศ ต่างประเทศ ในประเทศ ภูมิภาค การเกษตร การเมือง และยานยนต์

อย่างไรก็ดี นอกเหนือจากการนำเสนอข่าวที่จะต้องตอบสนองความต้องการของกลุ่มผู้อ่านแล้ว กองบรรณาธิการก็จำเป็นที่จะต้องดำเนินการให้ทันยุคทันสมัย โดยการนำเสนอข่าวที่เป็นความสนใจหรือได้รับความนิยม (Public Interest) หรือเป็นประเด็นข่าวร้อน (Hot Issue) ในขณะนั้น ๆ ด้วย โดยไม่ได้จำเป็นต้องยึดเฉพาะข่าวเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่ต้องทำหน้าที่ในการสะท้อนสังคม โดยไม่ลืมที่จะเชื่อมโยง หรือแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจหรือมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างไรบ้าง

สำหรับการทำหน้าที่ในหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนั้น ถือได้ว่า ได้ทำหน้าที่อย่างเป็นกลาง มีความเหมาะสมในการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจที่ดี โดยการสะท้อนเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้อ่านในปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นที่หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเองก็ต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด

ดังนั้น ในส่วนของปัจจัยภายในของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนั้น จำเป็นที่จะต้องดำเนินการที่เรียกว่าสอดคล้องหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งในส่วนของกาหนดนโยบาย การบริหารงาน และการนำเสนอเนื้อหา เพื่อที่จะให้หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจสามารถอยู่รอดได้ในปัจจุบันและแข่งขันได้ในอนาคต

ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ

ปัจจัยที่มีผลต่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ นอกเหนือจากปัจจัยภายในองค์กรที่จะต้องสอดคล้องหรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันแล้ว ปัจจัยภายนอกก็เป็นอีกส่วนสำคัญที่มีผลต่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจที่ควรจะต้องพัฒนาไปพร้อมๆกันกับปัจจัยภายใน เพื่อให้หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจสามารถอยู่รอดปลอดภัยได้ โดยปัจจัยภายนอกที่มีผลสำคัญ คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี นอกจากนี้ ยังรวมถึงการแข่งขันที่เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นตัวแปรอีกอย่างหนึ่งเพื่อให้หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจสามารถดำรงอยู่ได้โดยไม่ประสบความล้มเหลว ซึ่งหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจจำเป็นจะต้องปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ปัจจุบันที่มีผลต่อการดำเนินงาน

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี มีผลต่อการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ เนื่องจากปัจจัยทางการเมืองที่ถือเป็นปัจจัยหลักสำคัญที่จะส่งผลไปยังปัจจัยอื่นๆ โดยเฉพาะปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เพราะการเมืองคือสิ่งสำคัญในการ

กำหนดความเป็นไปของเศรษฐกิจในประเทศ นอกเหนือจากกระแสของเศรษฐกิจโลก หากการเมืองในประเทศไม่มีความแน่นอน ขาดความน่าเชื่อถือ สิ่งสำคัญที่จะสะท้อนได้ดี คือเศรษฐกิจในประเทศที่ชะลอตัว หรือการพัฒนาของเศรษฐกิจที่มีความล่าช้า ดังจะเห็นได้จากสถานการณ์ปัจจุบัน โดยจากเหตุผลเหล่านี้เป็นอีกตัวแปรที่จะส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ เพราะหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจยังต้องพึ่งพิงรายได้หลักจากการลงโฆษณา ซึ่งส่วนใหญ่หากเศรษฐกิจดี การลงโฆษณาก็จะปรับตัวสูงขึ้น แต่หากเศรษฐกิจไม่ดีการลงโฆษณาก็ปรับตัวลดลงตามเช่นกัน เพราะฉะนั้น หากการที่เศรษฐกิจไม่ดีหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจก็ได้รับผลกระทบอย่างไม่ต้องสงสัย

ดังนั้น ก็ขึ้นอยู่กับการทำงานขององค์กรหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจว่าจะเตรียมตัวรับมืออย่างไร แต่ไม่เพียงเท่านั้น ปัจจัยที่นอกเหนือจากการควบคุมของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ คือ ต้นทุนการผลิตหรือราคาของกระดาษ ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญได้ปรับตัวขึ้นสูง และเป็นไปตามกระแสของโลก เป็นอีกส่วนหนึ่งที่องค์กรหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจจะหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงไปของสังคม จากพฤติกรรมกรรมการอ่านหนังสือที่เปลี่ยนแปลงไปบางส่วนในการหันมาให้ความสำคัญกับสื่อใหม่ คือ สื่อออนไลน์ และลดความสำคัญกับสื่อกระดาษ ซึ่งสื่อออนไลน์ ถือเป็นเทคโนโลยีใหม่ที่เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อวงการสื่อ เพราะเป็นสื่อที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นใหม่ ที่ต้องการความรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ที่หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจไม่สามารถนำเสนอข่าวที่มันต่อความต้องการของกลุ่มผู้อ่านได้ และถึงแม้จะมีสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์จะสามารถทำได้เช่นเดียวกัน แต่สื่อออนไลน์ก็สามารถตอบสนองในส่วนของการเนื้อหา หรือปริมาณ ที่สื่อวิทยุและโทรทัศน์ทำไม่ได้ แต่หนังสือพิมพ์สามารถทำได้ จึงทำให้สื่อออนไลน์ตอบสนองความต้องการของผู้อ่านได้ ทั้งความเร็ว ทันต่อเหตุการณ์และปริมาณ หรือพื้นที่ในการนำเสนอข่าวสูง เพราะฉะนั้นหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจจำเป็นต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และเทคโนโลยี รวมถึงเตรียมพร้อมสำหรับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้น

โดยการแข่งขันของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนั้น ประกอบไปด้วยการแข่งขันที่เกิดขึ้นทั้งสื่อหนังสือพิมพ์ด้วยกันเองแล้ว ยังต้องแข่งขันกับสื่ออื่น ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ เพราะฉะนั้น หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจส่วนใหญ่จึงพัฒนาสื่อออนไลน์ของตัวเอง โดยการมีหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจขึ้นมาเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงและการแข่งขัน ที่สำคัญหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจโดยส่วนใหญ่มองว่าสิ่งที่สำคัญสำหรับการแข่งขัน คือการแข่งขันกับตัวเอง โดยการทำหน้าที่ของตัวเองในการเป็นหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจให้ดีที่สุดเท่านั้นเอง

เพราะฉะนั้นในส่วนของปัจจัยภายนอก ที่มีทั้งปัจจัยด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี รวมถึงการแข่งขัน เป็นสิ่งที่หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ จำเป็นที่พัฒนาและหาช่องทางหรือแนวทางที่จะต้องมีความคิดให้ก้าวหน้าหรือล้ำหน้าอยู่เสมอ เนื่องจากปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ เพื่อรองรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นในทางดี หรือทางร้าย

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาเรื่อง “ความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจในปัจจุบัน” ตามกรอบแนวคิดของการศึกษา พบว่าสิ่งที่เป็นผลทำให้หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจสามารถอยู่รอดได้ต่อไปในอนาคต สามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก โดยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยภายใน

ปัจจัยภายในที่มีต่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนั้น ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาในส่วนของฝ่ายบรรณาธิการบริหาร ฝ่ายการจัดการ และฝ่ายผลิต จากรูปแบบขององค์การหนังสือพิมพ์ ซึ่งมาลี บุญศิริพันธ์¹ ได้แบ่งแยกการทำงานของหนังสือพิมพ์ออกเป็น 3 หลัก ๆ คือ ฝ่ายบรรณาธิการบริหาร (Editorial Department) ฝ่ายการจัดการ (Business Department) และฝ่ายการผลิต (Mechanical Department) เนื่องจากฝ่ายบรรณาธิการบริหาร รับผิดชอบเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของหนังสือพิมพ์ทั้งฉบับที่เป็นเรื่องราวสำหรับอ่าน และในกองบรรณาธิการก็แบ่งออกเป็นฝ่ายย่อย ซึ่งจะจัดแบ่งตามกระบวนการและความสะดวกในการทำงานของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ด้านฝ่ายการจัดการจะเป็นการรับผิดชอบโดยตรงทางด้านธุรกิจการจัดการตลาด เพื่อให้หนังสือพิมพ์มีรายได้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ ครอบคลุมถึงการจัดจำหน่าย หาสมาชิก การบัญชี ขยายเนื้อที่โฆษณา บุคลากร และการขนส่ง หรือในฝ่ายการผลิตที่จะต้องผลิตหนังสือพิมพ์ไปถึงมือผู้อ่านให้มากที่สุด เร็วที่สุด

¹ มาลี บุญศิริพันธ์, หลักการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประกายพรึก, 2534), น. 10-11.

จากผลการศึกษาในส่วนของกองบรรณาธิการนั้น หากนโยบายของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจมีทิศทางหรือเป้าหมายขององค์กรที่ไม่แน่ชัดหรือไม่แน่นอน ก็จะส่งผลกระทบต่อการบริหารงานหรือการดำเนินงานขององค์กรที่จำเป็นต้องจะต้องมีตำแหน่ง (Position) มีวิสัยทัศน์ (Vision) ในการดำเนินงานที่ชัดเจน ดังนั้น สิ่งสำคัญของการดำเนินนโยบายของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนอกเหนือจะต้องมีจุดยืนที่แน่ชัดว่าตัวเองเป็นใครแล้ว จะต้องมีความชัดเจนเกี่ยวกับกลุ่มผู้อ่านหรือกลุ่มเป้าหมายหลักขององค์กรว่าเป็นใคร เพื่อจะยึดถือเป็นหลักในการดำเนินงานให้ตอบโจทย์ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและบริหารงานให้เป็นไปตามนโยบายที่วางไว้

สำหรับการบริหารงานนั้น โครงสร้างขององค์กรหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจไม่ได้มีความแตกต่างจากหนังสือพิมพ์ทั่วไปที่มีโครงสร้างของกองบรรณาธิการ โดยมีบรรณาธิการบริหารเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุด และมีบรรณาธิการข่าวในแต่ละฝ่าย เพียงแต่อาจมีความแตกต่างในด้านของแผนกหรือฝ่ายข่าวที่มีความเฉพาะเจาะจงในส่วนของข่าวด้านเศรษฐกิจ มากกว่าหนังสือพิมพ์ทั่วไป และสอดคล้องกับการดำเนินนโยบายของหนังสือพิมพ์เป็นหลัก

ด้านการบริหารงาน (Management) นั้น การทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจถือว่ามีความขัดแย้งในตัวเอง เพราะในขณะที่จำเป็นต้องทำหน้าที่ในการรับผิดชอบต่อสังคมโดยการเป็นกระจกสะท้อนสังคมเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวเศรษฐกิจ เป็นกระบอกเสียงให้กับรัฐสู่ประชาชนและประชาชนสู่รัฐ รวมถึงความเป็นกลางหรือมีจรรยาบรรณ (Ethic) ของสื่อแล้ว หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจก็ไม่ได้ต่างจากหนังสือพิมพ์ทั่วไปที่จะต้องบริหารงานโดยมุ่งหวังหรือมุ่งเน้นกำไร เพราะหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเองก็ถือเป็นธุรกิจและเป็นการประกอบการชนิดหนึ่งเช่นเดียวกับธุรกิจอื่น ๆ เพราะฉะนั้นการดำเนินงานอย่างไรให้มียอดขายหรือกำไรนั้นก็ไม่ใช่เรื่องแปลกรวมถึงการมีเจ้าของหรือกลุ่มทุนก็เช่นเดียวกันตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง² ที่จากมุมมองนี้สถาบันสื่อสารมวลชนจึงเป็นส่วนหนึ่งของระบบเศรษฐกิจ สื่อมวลชนจะทำหน้าที่ผลิตหรือให้ข่าวสารเพิ่มพูนความรู้และสร้างค่านิยมใหม่ ๆ ภายใต้เงื่อนไขของแรงกดดันที่จะพยายามขยายตลาด โดยการให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของเจ้าของสื่อหรือผู้ประกอบการ

² กาญจนา แก้วเทพ, สื่อสารมวลชน ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: บริษัทโรงพิมพ์ศาลาแดง จำกัด, 2545), น. 133-136.

นอกจากนี้ จากทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง³ อ้างถึงเจ้าของปัจจัยการผลิตที่เกี่ยวข้องกับสื่อและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง (Ownership) ระบบการควบคุมสื่อด้วยกลไกทางเศรษฐกิจและการเมือง ระบบตลาดของสื่อ เป็นต้นนั้น ถึงแม้ว่าองค์กรสื่อจะยังมุ่งเน้นกำไร ซึ่งส่วนใหญ่ก็มาจากรายได้ของค่าโฆษณาที่พบว่า อิทธิพลของการลงโฆษณาก็ไม่ได้ถูกแทรกแซงในการดำเนินงานของกองบรรณาธิการทั้งในส่วนของการบริหาร และกองบรรณาธิการ รวมถึงกลุ่มทุนหรือเจ้าของก็ไม่ได้มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ เนื่องจากผลการศึกษาค้นคว้าของบรรณาธิการมีอิสระในการดำเนินงานทั้งในส่วนของการบริหารงานหรือการบริหารข่าว ดังนั้นการมีเจ้าของหรือกลุ่มทุนนั้น ก็ไม่ได้เข้ามาแทรกแซงหรือดำเนินการในการบริหารงาน หรือการดำเนินงานในส่วนของการนำเสนอข่าว

โดยมีความแตกต่างจากสุวิชา เอื้อสมศักดิ์สกุล⁴ ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของโฆษณาที่มีต่อทิศทางการนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย พบว่า หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากผู้ลงโฆษณาของบริษัทเอกชนที่มีสายสัมพันธ์ทางการเมือง ดังนั้น การนำเสนอข่าวจึงต้องลดระดับความรุนแรงในการใช้ภาษาลง และในส่วนของการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันนั้น มองว่าหนังสือพิมพ์มักนำเสนอเนื้อหาข่าวทางการเมืองเพียงด้านเดียว จึงเชื่อว่าปัจจุบันหนังสือพิมพ์ไม่มีความน่าเชื่อถือ และไม่เป็นอิสระ มีการถูกกดดันจากผู้ลงโฆษณา เป็นสาเหตุที่ทำให้ประชาชนมองว่าการนำเสนอเนื้อหาข่าวทางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไม่เป็นกลาง แต่จากผลการศึกษานักวิชาการและนักวิชาชีพด้านการสื่อสารและเศรษฐศาสตร์ เข้าใจว่าโฆษณามีอิทธิพลที่จะทำให้ลดความน่าเชื่อถือ และความไม่เป็นกลางที่จะเกิดขึ้นจากการนำเสนอข่าว เพราะแม้รายได้ของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจจะยังพึ่งพารายได้จากโฆษณา แต่จากผลการศึกษา บรรณาธิการบริหารและหัวหน้าข่าวต่างก็ยืนยันถึงการดำเนินงานในส่วนของการดำเนินงานระหว่างกองบรรณาธิการและการหาโฆษณาได้แยกออกจากกัน ทำให้โฆษณาไม่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าว

³ เรื่องเดียวกัน, น. 133-136.

⁴ สมศักดิ์ เอื้อสมศักดิ์สกุล, “อิทธิพลโฆษณาที่มีต่อทิศทางการนำเสนอเนื้อหาทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ภาษาไทยรายวัน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), น. 139-148.

ทั้งนี้ ส่วนของรายได้ของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนั้น โดยหลักจะมาจากอัตราค่าโฆษณา ซึ่งมีสัดส่วนสูงเกินกว่าครึ่งหนึ่งของรายได้ทั้งหมด แต่หนังสือพิมพ์ก็พยายามที่จะหารายได้จากทางอื่นเสริมเข้ามานอกเหนือจากรายได้หลัก และรายได้จากยอดขาย ซึ่งถือเป็นการสร้างทางเลือกและโอกาสใหม่ให้กับหนังสือพิมพ์ในการที่จะพัฒนาต่อไปได้

นอกจากนี้ รัชณี วงศ์วรรณ⁵ ได้ศึกษาแนวโน้มของหนังสือพิมพ์ไทย ซึ่งศึกษาเฉพาะหนังสือพิมพ์รายวัน ผลปรากฏว่า แนวโน้มด้านการดำเนินการจะเป็นไปในรูปของบริษัทยักษ์ใหญ่มากขึ้น มีการดำเนินธุรกิจแบบธุรกิจสากล มีการบริหารโดยเครือข่ายที่เชื่อมโยงจากหน่วยงานอื่น ซึ่งอาจเป็นหนังสือพิมพ์หรือธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยสอดคล้องกับการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจในปัจจุบันซึ่งส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่เข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเป็นบริษัทยักษ์ใหญ่ มีการดำเนินงานในการเสริมรายได้ที่นอกเหนือจากรายได้อัตราค่าโฆษณาและยอดจำหน่าย เช่น การดำเนินธุรกิจการจัดงานสัมมนา หรืองานอีเวนต์ หรือแม้แต่การออกหนังสือของสำนักพิมพ์เอง และต่อไปในอนาคตมองว่าการอาศัยหรือการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสื่อที่มีอยู่ในเครือข่ายจะมีการเชื่อมโยงเครือข่ายกันมากขึ้น

สำหรับยอดขาย และการผลิตนั้น หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจทุกฉบับก็ได้คำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการผลิต คือ ต้นทุนที่ปรับเปลี่ยนสูงขึ้นทำให้การผลิตของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในระดับที่เท่าเดิม หรืออาจจะลดจำนวนการผลิตลง เพื่อป้องกันการส่งคืนของหนังสือพิมพ์ ที่มีอัตราอยู่ในระดับ 40-50 เปอร์เซ็นต์ ที่สำคัญดังที่กล่าวไว้ว่าต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ทั้งจากวัตถุดิบ คือ อัตราค่ากระดาษในตลาดโลกที่เพิ่มสูงขึ้นเกินกว่าเท่าตัว และบุคลากร คืออัตราค่าจ้างงานของผู้สื่อข่าว ที่ถือเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินธุรกิจนี้ ทำให้การบริหารจัดการของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจจำเป็นต้องประหยัดเพื่อลดต้นทุน และรักษากำไร โดยยังคงรักษามาตรฐานและคุณภาพของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเอาไว้ได้

การบริหารงานและการดำเนินนโยบายนั้น ปัจจัยอีกอย่างที่สำคัญที่มีผลต่อหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจมากที่สุด คือ บุคลากรที่มีคุณภาพ มีความเข้าใจ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและการทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสารที่ดี ในการที่จะอธิบายหรือวิเคราะห์ หรือนำเสนอข่าว เพราะ ในการบริหารเนื้อหาที่ใช้ทฤษฎีเฝ้าประตู (Gatekeeper) เป็นหลักในการบริหารข่าว โดย "ผู้เฝ้าประตู" ก็

⁵ รัชณี วงศ์วรรณ, “แนวโน้มหนังสือพิมพ์ไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535-2544),” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534), น. บทคัดย่อ.

คือผู้ที่เลือกจะทำรายงานข่าวไหนหรือไม่ทำข่าวไหน ซึ่ง Gatekeeper เหล่านี้ ได้แก่ นักข่าว บรรณาธิการข่าว หัวหน้าฝ่ายข่าวต่าง ๆ ที่จะเป็นผู้พิจารณาข่าวใดน่าสนใจ (Public Interest) หรือ เป็นประเด็นข่าวร้อน (Hot Issue) ที่ฝ่ายกองบรรณาธิการจะเป็นผู้พิจารณาเป็นสิ่งสำคัญ

โดยเสนอรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาข่าวหนังสือพิมพ์⁶ คือ ข่าว บทความ คอลัมน์ และ บทบรรณาธิการ ในส่วนของข่าว ชัตติยะ เหลี่ยมไสยะ⁷ ได้ศึกษา “การจัดวารสารในหนังสือพิมพ์ เศรษฐกิจ: การวิเคราะห์สาระ” ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ เศรษฐกิจ พบว่า หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนำเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับธุรกิจ การธนาคาร ก่อสร้าง-ที่ดิน และการตลาดมากที่สุด ซึ่งให้ผลใกล้เคียงกับการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งพบว่าพื้นที่ในการนำเสนอข่าวนำเสนอในส่วนของข่าวการลงทุน-หุ้นมากที่สุด รองลงมาคือข่าวการเมือง และข่าวการค้า-การตลาด สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจยังคงเน้นการนำเสนอข่าว เศรษฐกิจเป็นหลัก

หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจก็ไม่ลืมที่จะทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจที่ดี ซึ่งบทบาท และหน้าที่ของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจโดย Julien Elfenbein⁸ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจที่ดี ประกอบไปด้วย คุณลักษณะ 5 ประการ คือ ส่งเสริมความก้าวหน้าของวงการอุตสาหกรรม กระตุ้น และทำให้การแข่งขันทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างยุติธรรม ยกกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน เป็นผู้ฝึกหัด สร้างระเบียบ สร้างแรงกระตุ้นให้ประชาชนมีความคิดริเริ่มและทำหน้าที่ สถาบันที่เป็นกลาง เป็นแหล่งความรู้ เป็นผู้วิพากษ์วิจารณ์และสอดส่องการทำงานของเอกชน ซึ่งต้องไม่ลืมว่าหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ จำเป็นที่จะต้องขายความน่าเชื่อถือ และขายคุณภาพของข่าว

⁶ นพมาศ เพรศพรพรรณ, “การนำเสนอเนื้อหาเชิงคาดการณ์ของข่าวการเงิน ในหนังสือพิมพ์รายวัน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542), น. 14.

⁷ ชัตติยะ เหลี่ยมไสยะ, “การจัดวารสารในหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ: การวิเคราะห์ สาระ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, 2534), น. 12-14.

⁸ เรื่องเดียวกัน, น. 26.

ทั้งนี้ สอดคล้องกับรัชนี้ วงศ์วรรณ⁹ ได้ศึกษาแนวโน้มด้านเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไทย ในส่วนของแนวโน้มด้านสิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ จะมีสิทธิ เสรีภาพ และความรับผิดชอบต่อมากขึ้น เนื่องจากระบบการสื่อสารที่ทันสมัยทำให้เกิดกระแสความตื่นตัวในเรื่องดังกล่าว ทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพมีความรู้ และเข้าใจในบทบาทหน้าที่มากขึ้น มีการเรียกร้องความไม่เป็นธรรม ยึดมั่นในอุดมการณ์ และจรรยาบรรณของผู้ประกอบการมากขึ้น ซึ่งการทำหน้าที่และบทบาทของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจในปัจจุบันมองว่าดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมในการสะท้อนภาพเศรษฐกิจ รวมถึงการติดตามข่าวในสถานการณ์ปัจจุบัน และการพยายามสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับกลุ่มผู้อ่านและประชาชนทั่วไปให้มีความเข้าใจด้านเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น จากปัจจัยภายในองค์กรมีผลต่อการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนั้น ไม่ว่าจะเป็นในส่วนกองบรรณาธิการในการศึกษาถึง นโยบาย การบริหารงาน และการนำเสนอเนื้อหาข่าว รวมถึงฝ่ายจัดการและฝ่ายผลิต ในส่วนของรายได้ ยอดจำหน่าย และผลิตรายนั้น หากองค์กรไม่มีความน่าเชื่อถือ หรือ นำเสนอข่าวไม่มีคุณภาพก็ทำกับเป็นการทำร้ายตัวเอง เพราะฉะนั้นหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจจึงให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือและคุณภาพ ทั้งขององค์กรและการนำเสนอข่าว และองค์กรหนังสือพิมพ์ก็ต้องมีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในส่วนของรายได้ หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจจึงต้องบริหารทั้งเนื้อหาและงานให้เกิดความสมดุล (Balance) เพื่อที่จะรักษาความน่าเชื่อถือ และสามารถแข่งขันเพื่อดำรงตนไว้ให้สามารถอยู่รอดได้

ปัจจัยภายนอก

สำหรับปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจนั้น ถือว่ามีอิทธิพลต่อการบริหารและการดำเนินงานต่อหนังสือพิมพ์เป็นปัจจัยสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง หรือแม้แต่เทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยภายนอกที่คอยกดดันและตัวตัวชี้วัดในระดับหนึ่งของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ ยังมีปัจจัยจากการแข่งขันระหว่างสื่อด้วยกันเอง นอกเหนือจากปัจจัยภายในจากความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ

⁹ รัชนี้ วงศ์วรรณ, “แนวโน้มหนังสือพิมพ์ไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2535-2544),”

โดยถือว่าปัจจัยเศรษฐกิจ และการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงการทำงานขององค์กรสื่อหนังสือพิมพ์ที่จะต้องเปิดรับปัจจัยจากภายนอกที่จะควบคุมทิศทางความเป็นไปขององค์กร เนื่องจากเศรษฐกิจและการเมือง คือตัวแปรที่การบริหารงานขององค์กรหนังสือพิมพ์ต้องประยุกต์ให้เข้ากันกับสถานการณ์ในปัจจุบันว่าควรจะมีแผนการรับมือและปรับตัวอย่างไร ท่ามกลางภาวะวิกฤตทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองในปัจจุบัน หรือการปรับแผนการที่จะพัฒนาเพื่อรองรับกับการขยายตัวของเศรษฐกิจหรือความมั่นคงทางการเมืองในอนาคต เพราะในปัจจุบันนี้สิ่งที่ขับเคลื่อนสังคมก็มาจากปัจจัยทั้งสองดังกล่าวนั่นเอง

ทั้งนี้ ปัจจัยทั้งสองมีผลต่อการดำเนินธุรกิจและความจำเป็นต่อข่าวสาร เนื่องจากหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจจะได้รับผลกระทบทั้งในส่วนของต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นจากภาวะการปรับตัวของเศรษฐกิจ หรือจากการที่เศรษฐกิจเกิดการชะลอตัวหรือเติบโตช้าลง โดยเฉพาะในส่วนของต้นทุนกระดาษที่ปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นมากก็ยิ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น แต่รายได้ของโฆษณาที่อาจลดลง เพราะการปรับตัวของเศรษฐกิจมีผลต่อรายได้ในส่วนของอัตราค่าโฆษณา หรือการขายโฆษณา ที่ถือว่าเป็นหัวใจหลักในการหล่อเลี้ยงหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจให้อยู่รอด นอกเหนือจากการขายหนังสือพิมพ์ที่มีสัดส่วนรายได้ไม่มากนัก โดยสังเกตได้จากการเติบโตของอุตสาหกรรมของสื่อสิ่งพิมพ์ในปี 2550 ที่มีอัตราค่าโฆษณาในระบบเติบโตเพียง 2.06 เปอร์เซ็นต์ ประกอบกับถือว่าหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเข้าข่ายเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ยิ่งทำให้การบริโภคหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจอาจลดลง ถึงแม้ว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจจะมีพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ และกำลังซื้อพอเพียง แต่เพราะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวเป็นตัวกำหนดให้การบริโภคภายในประเทศลดลง ส่งผลให้การบริโภคที่ไม่จำเป็น หรือสินค้าฟุ่มเฟือยถูกตัดงบประมาณ หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจก็ถือเป็นหนึ่งในนั้นด้วยเช่นกัน สังเกตได้จากยอดขายและการเติบโตของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมือง¹⁰ คือ จุดแข็งของทฤษฎีนี้มีหลักทฤษฎีที่เอื้อต่อการทำวิจัยเพราะตัวแปรทางเศรษฐศาสตร์เป็นตัวแปรที่มองเห็นจับต้องได้

อย่างไรก็ดี สิ่งสำคัญที่นอกเหนือจากปัจจัยจากด้านเศรษฐกิจและการเมืองแล้ว คือ ปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีที่พัฒนาควบคู่กันไป ก็ถือเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินงานของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเช่นกัน ดังจะเห็นได้จาก พฤติกรรมการอ่านหรือการบริโภคสื่อของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากการปรับตัวเพื่อให้ทันกับยุคแห่งข่าวสารข้อมูล หรือใน

¹⁰ กาญจนา แก้วเทพ, สื่อสารมวลชน ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา, น. 133-136.

โลกของระบบเครือข่ายเชื่อมโยง (อินเทอร์เน็ต หรือออนไลน์) ที่ทำให้การสื่อสารและการรับสารของผู้คนเปลี่ยนแปลง โดยต้องการข่าวสารที่สั้น กระชับ ฉับไว ได้ใจความ รวมถึงมีความรวดเร็วหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ทำให้การบริโภคสื่อที่นอกเหนือจากวิทยุและโทรทัศน์ที่อยู่เดิม ส่งผลให้ผู้คนหันหน้าเข้าสู่โลกแห่งเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น ในการที่จะตอบโจทย์ หรือตอบสนองความต้องการเกี่ยวกับการรับข่าวสารที่มีความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ นอกเหนือจากโทรทัศน์ เพราะสามารถเก็บรายละเอียดได้อย่างครบถ้วนมากกว่า รวมถึงสามารถเห็นภาพ เสียง หรือการตอบโต้ที่เรียกว่าการสื่อสารสองทาง (Two-way communication) ที่หนังสือพิมพ์ทำไม่ได้ โดยเฉพาะในส่วนของข่าวสารการลงทุนที่ต้องการความรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ต่อข่าวสารซึ่งจะมีผลต่อการลงทุนเป็นสำคัญ จึงทำให้ข่าวออนไลน์ในรูปแบบของข่าวเศรษฐกิจซึ่งได้รับความนิยม

แต่ทั้งนี้ หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจส่วนใหญ่ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่จะเกิดจากสื่อออนไลน์ หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจส่วนใหญ่จึงพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาสในการที่จะดำเนินรูปแบบของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจออนไลน์ ควบคู่กันไปด้วย เพื่อเป็นการเกื้อหนุนและส่งเสริมให้หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจมีความครบวงจรมากขึ้น ประกอบกับเป็นการต่อยอดถึงภาพลักษณ์ (Image) และการดึงดูดให้กลุ่มผู้อ่านที่มีพฤติกรรมการอ่านที่เปลี่ยนไปยังคงอยู่และคงอ่านหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจฉบับนั้น ๆ ต่อไป เช่น หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจมีเว็บไซต์ คือ www.bangkokbiznews.com หนังสือพิมพ์ผู้จัดการมีเว็บไซต์ คือ www.manager.co.th และหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ มีเว็บไซต์ คือ www.posttoday.com เป็นต้น

การมีเว็บไซต์หรือหนังสือพิมพ์ออนไลน์นั้นนอกจากจะเป็นการลดช่องว่างของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจจากการนำเสนอข่าวที่ล่าช้าแล้ว ถือว่ายังเป็นการเพิ่มช่องทาง (Channel) หรือทางเลือกให้กับผู้อ่าน และเป็นการสร้างโอกาสในการหาประโยชน์จากสื่อดังกล่าว รวมถึงช่องทางการแข่งขันกับสื่ออื่น ๆ ที่มีเข้ามาไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ด้วยกันเอง หรือการแข่งขันของสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ รวมถึงสื่ออื่น ๆ ที่จะเข้ามา เรียกได้ว่าเป็นการปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น และเป็นการสร้างคุณภาพและความน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้นในสายตาของผู้อ่านหนังสือพิมพ์ได้เพิ่มขึ้น

การเติบโตของอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนในปัจจุบัน หันมาปรับตัวและให้ความสำคัญกับสื่อออนไลน์นั้นก็คือ การผนวกประสานในแนวระนาบ (Horizontal Integration) ที่เข้าไปดำเนินงานในส่วนธุรกิจในรูปแบบเดียวกัน และมีแนวโน้มที่อาจจะขยายตัวเพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับการแข่งขันที่รุนแรง โดยเฉพาะการผนวกประสานในแนวตั้ง (Vertical Integration) กับธุรกิจ

ในเครือ เนื่องจากหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจทั้งสามฉบับ ต่างก็มีธุรกิจในเครือที่จะสามารถเกื้อหนุนกัน
ได้ และเป็นหนทางหนึ่งในการเอาตัวรอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ

อย่างไรก็ดี ในส่วนของปัจจัยภายนอกถือเป็นประเด็นสำคัญที่องค์กรหนังสือพิมพ์
เศรษฐกิจจะให้ความสำคัญในการบริหารงานและการจัดการ รวมถึงการรับมือ แก้ไขปัญหาและ
ฉกฉวยโอกาส ในการบริหารงานและการพัฒนาหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจให้เป็นที่ยอมรับและ
สามารถอยู่รอดได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งจากปัจจัยการเมือง เศรษฐกิจ สังคม
เทคโนโลยี และการแข่งขันของสื่อต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ท้ายที่สุด ความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจที่ต้องพึ่งพาทั้งปัจจัยภายในองค์กร คือ
นโยบายขององค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยหลักสำคัญในการดำเนินงานเพื่อให้องค์กรบรรลุถึงเป้าหมาย
เนื่องจากจะเป็นหลักของการบริหารงานว่าควรจะทำเนื้องานอย่างไร เพื่อให้องค์กรสามารถอยู่รอด
และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ โดยการบริหารทั้งในส่วนของการบริหารจัดการ ต้นทุนการผลิต
บุคลากร ยอดจำหน่าย รายได้ ที่จะเป็นส่วนวัดถึงความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์ หรือในส่วนของ
กองบรรณาธิการที่จะต้องบริหารทรัพยากรบุคลากรที่มีคุณภาพ เนื้อหา และรูปแบบการนำเสนอ
เพื่อที่จะตอบใจทย์ให้ตรงต่อกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด โดยยังคงความเป็นเอกลักษณ์หรือ
จุดยืนของหนังสือพิมพ์ ในการที่จะสร้างความน่าเชื่อถือและแสดงให้เห็นถึงคุณภาพในการ
ดำเนินงานและศักยภาพของความเป็นหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ ประกอบกับปัจจัยภายนอกที่จะเป็น
ตัวช่วยเสริมและผลักดันให้หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจกำหนดทิศทางในการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง
ทั้งปัจจัยด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี รวมถึงการแข่งขันกันเองของสื่อสิ่งพิมพ์ หรือ
การแข่งขันกับสื่ออื่น ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ ซึ่งไม่ว่าปัจจัยเหล่านั้นจะเป็นโอกาสหรือ
อุปสรรค หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจก็จำเป็นต้องฉกฉวยโอกาสและหาทางหลีกเลี่ยงหรือแก้ไขปัญหา
และอุปสรรค ที่จะมีส่วนต่อความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์ในธุรกิจสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีการแข่งขันกันสูง
ต่อไปในอนาคตนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “ความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ ในปัจจุบันและแนวโน้ม
ในอนาคต” ซึ่งได้มีนโยบาย แนวทางการบริหารและดำเนินงานต่าง ซึ่งได้สรุปผลไปแล้วนั้น ผู้
ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางและเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการหนังสือพิมพ์
เศรษฐกิจ เพื่อประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจในการนำเสนอเนื้อหาข่าวของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจที่ควรจะมีการนำเสนอในรูปแบบที่เข้าใจง่าย และมีการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวมากขึ้น หรือการเพิ่มบทความหรือคอลัมน์ที่น่าสนใจในเข้าใจง่าย และมีการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวมากขึ้น หรือการเพิ่มบทความหรือคอลัมน์ที่น่าสนใจในภาษาที่ง่าย เพื่อให้ผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานด้านเศรษฐกิจสามารถรับรู้และทำความเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ หรือการเพิ่มสีสันให้กับหนังสือพิมพ์ โดยการเพิ่มคอลัมน์ปิกนิกะมากขึ้น เพื่อดึงดูดให้หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจมีความน่าสนใจและลดความเข้าใจยากลดลง

2. ข้อเสนอแนะต่อหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจในการทำหน้าที่และบทบาทของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจที่มีต่อสังคม ควรจะทำหน้าที่ในการเฝ้าระวังเกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศอย่างเข้มแข็ง เนื่องจากระบบเศรษฐกิจถือเป็นหัวใจหลักในการขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศ

3. ข้อเสนอแนะต่อองค์กรหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ ในการคัดสรรหรืออบรมบุคลากรที่จะเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้สื่อข่าว หรือเป็นนักหนังสือพิมพ์ ในการที่จะทำความเข้าใจหรือมีความรู้พื้นฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ โดยการจัดอบรมหรือให้ความรู้ เพื่อให้ผู้สื่อข่าวสามารถสื่อสารต่อผู้อ่านได้เข้าใจ และมีความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจได้อย่างลึกซึ้ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

ในการศึกษาเรื่อง “ความอยู่รอดของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต” ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในแง่มุมอื่น ๆ อีก โดยผู้ศึกษาขอยกตัวอย่างบางแง่มุม เพื่อให้ผู้ที่สนใจอยากจะศึกษาในครั้งต่อไปดังนี้สำหรับการศึกษาในอนาคตนั้น

1. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหาการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเปรียบเทียบกับการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ทั่วไป เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการนำเสนอ เนื้อหาข่าว บทความ คอลัมน์ ความคิดเห็นต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ และหนังสือพิมพ์ทั่วไปว่ามีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไร

2. ทำศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการนำเสนอของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจราย 3 วัน หรือรายสัปดาห์ เนื่องจากในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจที่เป็นรายวัน 3 ฉบับ เท่านั้น คือ หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน และหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ ดังนั้น ผู้ที่ต้องการจะศึกษาต่อยอดสามารถศึกษาในส่วนของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจราย 3 วัน หรือ หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจรายสัปดาห์

3. ทำการศึกษาถึงนโยบาย รูปแบบการบริหาร การดำเนินงาน หรือการวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์เฉพาะทางอื่น ๆ นอกเหนือจากหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ เช่น หนังสือพิมพ์ประเภทกีฬา หรือหนังสือพิมพ์บันเทิง ถึงความอยู่รอดในปัจจุบันและแนวโน้มต่อไปในอนาคต